

PER UNA FP SOCIAL, INCLUSIVA I INTEGRADORA

Rodrigo Plaza, Docent FP i
Delegat de CCOO

S'inicia l'any 2020 amb un empatx de martingales en multiformat per visualitzar les bondats de l'FP: cartells, tuits promocionats, anuncis a televisió, actes, jornades, aliances, i fins i tot una marató 24 hores nonstop. Però després dels grans festejos arriba la ressaca i el bany de realitat...

Està de moda l'FP? No ben bé: entren diners del Fons Social Europeu (FSE) per crear ocupació i aconseguir millors condicions laborals i una de les seves concrecions és millorar la qualificació de les persones amb el motor més potent de qualificació que tenim, la Formació Professional Inicial, perquè hi ha un gran dèficit de població amb un nivell de qualificació mitjà, només un 9% davant el 33% de l'OCDE, i un excés de població amb sobrequalificació o manca de qualificació.

És necessari fer campanyes i donar a conèixer les possibilitats que té l'FP com a opció formativa, trencar amb la percepció social que són estudis de segona categoria i posar en valor l'adquisició de competències que únicament es poden adquirir per aquesta via formativa.

Però si no s'inverteixen diners ni s'assigna un pressupost propi i es mantenen les mateixes condicions i retallades, l'FP seguirà sent la germana pobra d'Educació.

Malgrat l'esforç de l'administració per vestir les dades seguim a la cua de la UE en inversió educativa i al capdavant en segregació socioeconòmica com apunta l'indicador d'abandonament escolar prematur 17% a CAT, fins a 40% al Grau Mitjà, respecte al 10,6% UE, amb les ràtios a l'FP catalana més elevades del tot el sistema educatiu estatal.

Durant els darrers 10 anys, en un context de crisi econòmica, s'ha duplicat l'alumnat de l'FP pel retorn al sistema educatiu i per la impossibilitat de trobar feina a Catalunya, on tenim una de les taxes d'atur juvenil (24%) més elevades d'Europa i no per l'augment de les taxes d'escolarització ni el demogràfic. L'alumnat que per edat hauria de dirigir-se a aquests estudis ha perdut un 30% del seu pes total i actualment, l'alumnat no repetidor que tria l'FP com la primera opció d'itinerari postobligatori no arriba ni a un 15%.

Mentre creixia l'alumnat i s'estancava l'oferta pública l'administració va aplicar les retallades que el dia d'avui encara no ha revertit: increment hores lectives, augment de ràtios, taxes als cicles formatius de grau superior... Alhora que implantava nous projectes sense recursos (dual, innovació, empenedoria...) i tiraven endavant gràcies al voluntarisme del professorat, condicionat sovint per l'elevada interinitat (50%) i per la necessitat de permanència al centre.

Es manté el batxillerat i l'itinerari universitari com l'opció prioritària de l'alumnat no repetidor i es reserva l'FP pels repetidors, especialment els CFGM, com una opció de segona oportunitat i ja apuntava en el seu darrer informe Save the Children que l'alumnat pobre té 4 vegades més possibilitats de repetir que l'alumnat amb recursos econòmics.

La falta d'orientació i d'acompanyament en el sistema educatiu i les poques places públiques per cobrir les demandes de primera opció condiciona l'accés amb l'opció més adient i atractiva pels joves que accedeixen i s'han de conformar amb les segones o terceres opcions. Per optimitzar recursos es matricula per sobre del 100% de la ràtio, amb les aules amb més de 30 alumnes, sense comptar l'alumnat de segon curs que pot tenir assignatures pendents de primer curs.

Es converteixen les aules d'FP, sobretot les del GM, en punts crítics pels col·lectius més vulnerables, amb un elevat risc d'exclusió del sistema educatiu, per l'alumnat que per alguna característica social veuen afectades les seves oportunitats i resultats educatius: l'alumnat amb necessitats educatives especials, amb dificultats socioeconòmiques i amb infrarrepresentació de gènere.

Amb el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu el Departament publicava una declaració d'intencions que en el capítol IV fa referència als ensenyaments postobligatoris i amb el redactat final no es va aconseguir garantir el suport educatiu, l'accessibilitat universal i la inclusió en aquesta etapa. Només el seu desplegament amb pressupost i recursos estructurals poden corregir les seves mancances.

L'alumnat amb menys recursos econòmics que arriba a l'FP sòl ser repetidor i difícilment pot accedir a la primera opció desitjada, per la baixa qualificació en l'expedient acadèmic i la manca d'oferta pública i ha de triar altres cicles o desplaçar-se a altres municipis si resten vacants amb la despesa de transport que suposa. Les beques de transport aprovades en resolucions parlamentàries fa anys que haurien de cobrir les despeses de desplaçament al centre i a l'empresa on es cursen les pràctiques. Les oportunitats de cursar l'FP en centres d'altres titularitats o en modalitats a distància són mínimes per aquest alumnat pels preus desorbitats de cada curs que pot arribar als 3000 euros anuals.

Cal trobar un l'equilibri en la planificació del mapa territorial entre l'oferta d'FP pública i les necessitats del teixit productiu amb la participació dels agents socials i econòmics, a hores d'ara exclusivament en mans de l'administració educativa, per tal de garantir el dret a la formació de totes les persones.

Pel que fa a l'alumnat amb necessitats educatives especials es reserven 2 places per grup amb l'assignació per punts i en cas de més sol·licituds l'alumnat sense assignació que impossibilita d'accés al cicle per places convencionals, pel que és molt freqüent que l'alumne amb NEE no presenti cap documentació per garantir plaça per la via d'accés convencional en el cicle preferent.

Per tant sovint hi ha més alumnat amb NEE que l'assignat per les places de reserva sense cap tipus de personal de suport. La sobreràtio, la manca de formació permanent específica, d'accessibilitat en la majoria de centres i de personal sanitari dificulta les possibilitats d'èxit educatiu d'aquest alumnat amb el suport que necessita, sense en entrar en detalls de les dificultats per trobar empreses de pràctiques o cursar altres modalitats com la dual, reservada a l'alumnat amb millor expedient acadèmic que superi les diferents proves de selecció.

La bretxa de gènere a l'FP afecta especialment la dona i les seves oportunitats d'èxit al mercat de treball: els cicles industrials estan sobrerrepresentats per homes (95% o més), associats a professions més ben remunerades que les famílies professionals amb sobrerrepresentació femenina, del sector serveis i d'atenció a les persones, associades a salaris més baixos i feines més precàries.

Segons l'estudi del sociòleg Andreu Termes de la UAB i relator del grup de treball de 'desigualtats de gènere i FP' del Consell d'FP de Barcelona, hi hauria evidències que la bretxa de gènere tingui afectacions en els resultats acadèmics i en l'àmbit personal. L'anunci de la bonificació de la meitat de les taxes del grau superior per les dones que optin per algunes titulacions industrials és una mesura insuficient i propagandista que perpetua les taxes que es van imposar durant la crisi a Catalunya, una de les poques comunitats amb preus públics a l'FP. Cal establir mesures de discriminació positiva i molta orientació en les etapes obligatòries per trencar amb els estereotips de gènere de les professions.

